

Zalka Imre, Kaszás István, majd Szegedi Zoltánné irányították a gyermekszerető szakembereket. A nevelőszülők segítették a munkájukat, családot nyújtottak az elhagyott vagy árván maradt gyermekeknek.

A kastélyokban kialakított nevelőotthonokat az elmúlt években felváltották a lakásotthonok, ahol kevesebb gyermek él együtt a házvezető és a pedagógusok felügyeletével. Néhanyan felemlégetik a nagy hálóokban töltött éveket, mások a kisebb közösségek erejét dicsérik. A nevelőszülők pedig saját otthonukban mindent megtesznek azért, hogy pótolják a

magukhoz fogadott testvérpárok, egyedüli gyermekek szüleit. A negyven évre emlékezve néhányan saját, nevelőszülői sorsuk alakulásáról is szóltak. Földesné Sóti Katalin húsz évvel ezelőtt vállalta, hogy sajátja mellé idegen gyermeket fogadjon az otthonába.

– A Dunaújvárosi Főiskola tanári szakának elvégzése után kollégiumi látogatáson voltunk, nagyon megtetszett, je-

lentkeztem dolgozni. Mély víz volt a javából, 41 fiút bíztak rám, 14-18 év közöttieket. A munkaidőm este tízig tartott, de gyakran megesett, hogy éjjel fél tizenkettőkor még a Karcsi fiam ágya mellett ültem, vigasztaltam. Két évre rá a Népszabadságban olvastam, hogy a fővárosban már vannak hivatásos nevelőszülők. A kolléganőm mondta: Kati ezt neked találták ki! Ezután csak erre kon-

Hosszabb a péntek, mint a szombat

– Itt áll egy szerencsétlen gyermek önök előtt – kezdte félig viccesen visszaemlékezését Nádas Pál, a budapesti Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon igazgatója, aki szülei halála után 1958-ban, szeptember végén került a soponyai intézetbe.

– Hogy milyen volt az első nap? Szörnyű... Ötödikes voltam és betettek a pisis kicsik közé, így én is pisis lettem. Meg akartam szökni, csak nem tudtam, hogyan – a nagyok távol voltak tőlem. Aztán valaki bölcsen úgy döntött, a saját korosztályom gyerekei közé tesznek. És akkor elkezdett működni a dolog...

Az egykori „intézetis” legjobb barátai mai is soponyai gyerekek, akik mindannyian szomorúan tudták meg: a kastélyt eladták.

– Kár, hogy nem mi vehettük meg, hiszen oda kötődik a gyerekkorunk: itt dohányoztam, itt csókoltam meg először egy lányt, itt loptam először... Tudják, mit jelent az, hogy hosszabb a péntek, mint a szombat? Akkoriban ruhával is elláttak bennünket, volt egy bombajó rövidnadrág, hozzá a klottgatyá. Péntekenként aztán óriási csata zajlott: az erősebbek, az ügyesebbek jó nadrágot és hozzá megfelelő hosszúságú klottgatyát is kaptak – így

Nádás Pál, a „soponyai gyerek”

nem volt hosszabb a péntek, mint a szombat. Én ügyetlenebb voltam, nekem mindig kilógott a gatyá... Bennem vannak az énekkari szereplések, amelyeken részt vehettem, azok a megyei versenyek, amelyekre elvittek minket. A tornászcsapat tagjainak igazi tornászruhájuk volt, hosszú nadrág! Minden lány bomlott utánuk – és én nem lehettem tagja annak a csapatnak, mert nem tudtam a fejbillenést megcsinálni! Fantasz-

tikus élmények voltak ezek, a dinnyelapásokkal, a Ludovika-forrással meg azokkal a történetekkel, amit mi továbbkreáltunk, és a kastély erdejében kerestük a kincset...

A tanárokról, különösen dr. Ádám Zsigmond igazgatóról is nagy szeretettel emlékezett Nádás Pál.

– Zsiga bácsi számomra a példakép a mai napig, könyvet akartam róla írni, de már sosem fogom megírni... Ő a hazai gyermekvédelem egyik igazán nagy alakja volt: a hajdúhadházi gyermekváros alapító-igazgatója a második világháború után, a főti gyerekváros megalapítója, de ott nem lehetett igazgató, a politika miatt került Soponyára – a mi szerencsénkre. Neki és a többi nevelőnek köszönhetem, hogy ma ott vagyok, ahol vagyok. Mindaz, amit Soponyán, majd utána Szegeden kaptam, olyan mély hatással volt rám, hogy – ha kicsit más területen –, de tulajdonképpen én is a gyermekvédelem munkása lettem. Minden jót és rosszat a tanárainktól tanultunk, nehézetük volt nekik is, követtek el hibákat... Én azért is lettem gyógypedagógus, mert egyszerre szeretném megvalósítani mindazt a jót, amit a soponyai évek alatt tőlük kaptam, és szeretném nem megvalósítani mindazt a rosszat, amit szintén tőlük kaptam...

Hajnal Csilla